

DIPLOMÁCIÁNK ELHELYEZKEDÉSE A MAGYAR KÖZÉLETBEN

A VILÁGHÁBORÚ Európa képét teljesen megváltoztatta. Régi egységek szétbomlottak, hatalmi eltolódások következtek be, új erők, új keretek keletkeztek, melyek igyekeztek előnyösen elhelyezkedni az európai köztudatban. Hatalmas küzdelem indult meg ezen új Európában az érvényesülésért, különösen az új alakulatok részéről. Valamennyien azon voltak, hogy minél kedvezőbb színben mutakozzanak be, minél nagyobb befolyásra tegyenek szert a világ közvéleménye előtt. Ezt a kemény munkát elsősorban az egyes államok diplomáciai voltak hivatva elvégezni.

A modern állami és társadalmi berendezkedések a kül- és belpolitika eszközeit is megváltoztatták. A XIX. század utolsó évtizedétől kezdve fokozatosan kiépülő szerep jutott a hangulatkeltésnek, a propagandának. Nem új találmánnyal állunk szemben. A régi Magyarország a korteskedés elnevezés alatt már évszázadok óta gyakorolta különösen a megyei választásoknál a lelki befolyásolás egész technikáját, de a népek életében, a nemzetközi életben sokkal újabbkeletű ez az érvényesülési módszer. A világháborúban az antant-államok és szövetségeseik mesterileg kezelték ezt a fegyvert ellenfeleikkel szemben. Egy-egy jól megválasztott jelszó mellett makacsul kitartottak és fáradhatatlan buzgalommal, nem félve a fantáziahiány vádjától, szinte rögeszmeszerű ismételtetéssel vívták ki egy-egy jelszóval, a katonai háború bizonytalan esélyei között, biztos kézzel a politikai győzelmet. Ma már szinte groteszkül hat, ha az antant frázisarszenáljából felidézzük például azt, hogy a nyugati nagyhatalmak a kultúra, a civilizáció, a népek egyenjogúsága és az igazság védelmében folytattak keresztesháborút a barbárok és elnyomók ellen! Groteszkül hat, hogy több mint négy éven át hirdették ezt a jelszót, kombinálva, variálva, permutálva, de mindig ugyanazt, azonban valljuk be: hatásosan, eredményesen és sikeresen, csak azért, hogy a világtörténelem legbarbárabb és legigazságtalanabb békeszerződéseivel fejezzék be ezt a gigászi küzdelmet. Európa politikai átszervezése nem lehetne rosszabb, igazságtalanabb és a győzők által hirdetett jelszavakkal homlokegyenest ellenkezőbb, mint az, melynek eredménye a mai helyzet. De a siker szentesíti az eszközöket. Aki politikai céljait el tudja takarni megnyerő és hangzatos jelszavakkal, annak nyert ügye van. A tömegpsychose ma a világpolitika mozgató eleme.

Ha ezt a tételt igazságnak elfogadjuk — és nehéz lenne el nem fogadni, mert a gyakorlat beigazolta — nem tagadhatjuk, hogy a békeszerződés utáni években Magyarország súlyos mulasztást követett el. Ez volt az az időszak, melyben a Magyarország és Ausztria romjain felépült új államok bevonultak az európai areopagba és hihetetlen erőfeszítéssel helyezkedtek el a nap alatt. Belevitték az európai köztudatba ezen rövid pár év alatt mindazt, ami az ő javukra és Magyarország kárára volt. Mi pedig a külpolitikai passzivitás, majdnem közöny hallgatásába burkolva vártuk, hogy a sültgalamb a szájunkba repüljön.

A morbus hungaricus egyik legsúlyosabb szimptomája a belpolitika túltengése a külpolitika rovására. Pedig egy céltudatos és eredményes külpolitika hány belső, hány gazdasági problémánkat oldaná meg, amelyen most hiába törjük a fejünket, s amelyet kizárólag belpolitikai elgondolásban soha nem is fogunk tudni megoldani. Igaz, hogy a trianoni bukás olyan megrázkódtatással járt, hogy mindenekelőtt a belső konszolidáció megteremtésének, Csonka-Magyarország felépítésének súlyos gondjai nehezettek állami függetlenségünk új korszakában kormányaink vállaira. De ez nem zárta volna ki, hogy parallel külpolitikai akciókat is ne folytassunk le, s fel ne használjuk a drága időt, melyet ellenfeleink maguk részére, szinte támogatva a mi hallgatásunktól, teljes mértékben kiaknáztak.

Ezen szomorú jelenség szorosan összefüggött nemcsak az ország közéletének és közvéleményének teljes külpolitikai iskolázatlanságával, de ennek révén azzal is, hogy diplomáciánk nem tudta kivívni magának befelé azt a súlyt, tekintélyt és befolyást, amely az ország létérdeke szempontjából kívánatos lett volna. De ha alaposan megvizsgáljuk ennek okait, nem a magyar diplomáciát kell vádolnunk mulasztással vagy hanyagsággal.

Nem állítom azt, hogy az összeomlás után, az 1526 óta hallgatásra és tétlenségre kényszerített magyar külpolitikai közvélemény egy csapásra kitermelte magából a minden kritikán felül álló önálló, új magyar diplomáciát. Nagy kárára volt a kezdet megteremtésének a forradalmak egészségtelen légköre és az a sok tekintetben indokolatlan antipátia, mellyel a generalizálás súlyos hibájába esve mindent támadtak, ami a régi osztrák-magyar diplomáciával állott összefüggésben. Az úgynevezett „Ballplatzi szellem.. demagóg frázis, ártalmas közhely lett olyanok szájában, kik édeskeveset értettek a külügyi adminisztrációhoz. A Ballplatz fogalom felölelt jót, rosszat. Tradíció, stílus, kitűnő adminisztráció, pontosság voltak a régi közös külügyi szolgálat jó oldalai, melyet át kellett volna vennünk, mert szinte készen kaptuk. Ami a múltban rossz volt, amit Magyarországon perhorreszkáltak, az a közös külügyminiszterek birodalmi kancellárszerű szerepe, mely a dualizmussal, tehát a magyar állásponttal, függetlenségi törekvésekkel került állandóan összeütközésbe. A kettős monarchia külpolitikájának mikénti vezetése, irányítása volt az a ballplatzi szellem, ami Magyarországon nagy általánosságban gyűlöletes volt. De ez nem függött össze a mintaszerű külügyi adminisztrációval, annak gyors és pontos munkájával, melyért tulajdonképpen irigyelték Ausztria-

Magyarországot Európaszerte. Az angol Foreign office egy kiadványában olvastam pl. egy jelentést, amely az osztrák-magyar külügyi adminisztrációt mint mintaszerűt mutatja be az angol közvéleménynek. Hogy közös külügyminisztereink politikája jó vagy rossz volt, ez igazán nem múltott szervezeti és adminisztratív-technikai kérdéseken. Azonban a közhangulat mondhatnám demagóg nyomása alatt az önálló magyar külszolgálat első körvonalai a magyar szakminisztériumok elvei és beosztásai szerint épültek fel és esztendőik kellettek hozzá, míg különleges rendeltetésének megfelelően lassacskán átalakult azzá, amivé lennie kellett és felvette a külszolgálat speciális képét, azt a képet, amely valamennyi állam külszolgálatának megfelel. Érdekes volt például megfigyelni azt is, hogy a magyar bürokrácia mily nehezen volt képes belenyugodni a Budapesten székelő külföldi diplomaták különleges jogi helyzetébe, a nemzetközi jogon alapuló évszázados privilégiumaiba. Az újjászületett Csonka-Magyarország első évtizedét egy leküzdhetetlen antipátia jellemezte mindennel szemben, ami külpolitika és diplomácia.

Igaz, hogy ez talán érthető és így menthető is. Amit nekünk a világ külpolitikája hozott, az évezredes országunk brutális és értelmetlen megcsonkítása volt. Ezt részünkről Talleyrandok és Metternichek sem tudták volna kiparírozni. A hadseregek és diplomáciák népszerűségét pedig győzelmek és sikerek hozzák meg, különösen akkor, mikor megváltozott körülmények között, új helyzetben mutatkozik be egy-egy nemzeti intézmény múlt és tradíció nélkül!

Fontos azonban tudnunk, hogy ezen beteg tünetek múltóban vannak-e, fontos tudnunk, hogy a magyar közélet beveszi-e már lassanként a külpolitikai gondolkodást, fontos tudnunk, hogy a magyar diplomáciai szolgálatot terheli-e mulasztás e téren és megfelel-e a magyar külszolgálat sorsunkat eldöntő hivatásának?

Nem ötletszerűen vetem fel ezt a kérdést. Nem oly régen bejárta a világsajtót az a hír, hogy Románia több jelentéktelennek látszó helyen követségeket állít fel, és pedig azzal az indokolással, hogy a magyar revíziós mozgalom ellensúlyozására és a világ minél alaposabb meggyőzésére a román politika helyességéről szükséges a román külszolgálat költséget nem kímélő, minél szélesebb kiépítése. Ugyanakkor pedig nálunk a rendkívül mostohán dotált magyar külszolgálat leépítését követelték nemcsak a politikai életben, de a sajtóban is, nem is beszélve a közhangulatról, mely szinte gyűlölettel gondol külszolgálati intézményeinkre és felsőbbeséges gúnnyal emlegeti egyes követségeink és konzulátusaink szerepét a külföldön. És pedig indokolatlanul és igazságtalanul.

Egy ország súlyát, tekintélyét a nemzetközi életben elfoglalt helye állapítja meg. Belső viszálykodások és egyenetlenségek megnehezítik a kifelé való érvényesülést, de nem zárják ki. Tudjuk, hogy a legyőngült, szertehúzó Franciaország Napóleon bukása után aratta legnagyobb külpolitikai sikereit, tehát a külpolitika önmagában véve is képes eredményeket felmutatni, ha megfelelően vezetik és képviselik.

A diplomácia feladata kettős. Először érvényesítenie kell minden rendelkezésére álló eszközzel országának álláspontját, nemzeti céljait,

törekvéseit külföldön. Második feladata pedig lehetőleg hű képet adni kormányának a külföldi országok álláspontjáról, nemzeti céljairól és törekvéseiről. A jólinformáltság a siker előfeltétele, mert a külpolitika par excellence gyakorlati dolog. Nem lehet teoretikus alapon kieszelni egy ország által követendő külpolitikát, hanem a folyton változó viszonyok között egy-egy adott helyzetben a céljainknak legjobban megfelelő álláspontot kell képviselni. Egy ország vezető államférfiének lehetőleg gyorsan és lehetőleg pontosan kell tudnia a külföldi államok belpolitikai, finaciális, gazdasági helyzetét, viszonyát a többi államhoz, törekvéseit, céljait befelé és kifelé, hogy ezekhez tudja igazítani saját országa érdekeinek mikénti képviselését. Ezt a nagy horderejű szerepet van hivatva egy ország diplomáciája betölteni. Működése országa existenciális problémái megoldásának jóformán alapját képezi, de hogy dolgát jól vagy rosszul végzi el, ezt kortársai legkritikábban tudják eldönteni. A diplomata informáló munkája legszigorúbban bizalmas, sőt titkos, — jelentései, eszközei, működési technikája nem kerül a nagy nyilvánosság elé és tulajdonképpen csak kormánya ítélni meg, jól vagy rosszul végzi-e dolgát.

De tovább megyek, még az is csak akkor, ha megadja követeinek mindazt, ami nagyfelelősségű működésükhöz szükséges, leszámítva az ést és rátermettséget, mert azt mindenkinek magával kell hoznia. Hogy valaki jó vagy rossz mesterember-e, azt csak akkor tudom megítélni, ha szerszámokat adok a kezébe. Vásznon, ecset nélkül Lionardo da Vinci sem tudott volna alkotni. Nagyon ráfizet az az ország arra, ha diplomáciáján gyakorolja a takarékoság erényét. Ha azt akarjuk, hogy diplomáciánk eredményesen működjék, meg kell adni neki mindazt, ami nehéz feladatának elérését lehetővé teszi.

Nézzük tehát mindenekelőtt a magyar külszolgálat költségvetési és egyéb számszerű adatait összehasonlítva egyes, minket közelebbről érdeklő államok hasonló adataival. Bevezetésül egy jellemző tényről emlékezzünk meg. Az egyik kisantant-állam az összeomlás utáni időben, amidőn Magyarország pénzügyi ellenőrzéséről volt szó, számításokat eszközölt arra nézve, hogy a magyar külügyi szolgálat költségei mily összegben irányoztassanak elő, és ezt a mi érdekeink tekintetbe vételével évi minimális húszmillió aranyfrankban állapította meg, vagyis 23 millió aranypengőben. Ezzel szemben a magyar külszolgálat jelenlegi összköltségei 9,569.100 pengőre rúgnak! Szóval politikai ellenfeleink véleménye szerint azon összegnek több, mint a duplája volna szükséges egy céljainak megfelelően tudó magyar diplomácia fenntartásához, melyet jelenleg e célra szánunk!

Ami a személyzeti létszámot illeti, az is tanulságos adatokkal szolgál. 1934-ben például a magyar külszolgálat összes alkalmazottainak száma 588, szemben a 744 jugoszláv és 1268 csehszlovák külügyi alkalmazottal.

<i>Ország</i>	<i>fogalmazási szak</i>	<i>számvevőiségi szak</i>	<i>segédhivatali szak</i>	<i>tiszteletdíjasok</i>	<i>altisztek, szolgák</i>
Magyarország	157	18	200	94	119
Jugoszlávia ...	298	25	138	122	161
Csehszlovákia	359	37	474	239	159

Ha ezt a táblázatot analizáljuk, tisztán áll előttünk mennyivel intenzívebb külpolitikai tevékenységet folytatnak szomszédaink, mint Magyarország. Amíg ugyanis a számvevőségi szakban, valamint az altisztek létszámában lényeges eltolódás nincs (a számvevőségi szakban persentszerűleg ugyan volna), addig a fogalmazási szakban Jugoszlávia közel kétszerannyi, Csehszlovákia pedig jóval több mint kétszerannyi alkalmazottat tart. Mít jelent ez? Azt, hogy a külügyi szolgálat politikai és gazdasági részének sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanak szomszédaink, mint mi! Senki sem tagadhatja, hogy 359 vagy akár 298 ember is intenzívebb munkát tud végezni, mint 157! És ha logikusan gondolkoznánk, nem kellene-e oda konkludálnunk, hogy Magyarország sokkal inkább szorulna rá szélesebbkörű diplomáciára, mint a külpolitikailag már mindent elért kisantant-államok. De még jellemzőbb az eset az úgynevezett tiszteletdíjasoknál. Ezek ugyanis a sajtó- és propagandaszolgálatot látják el, melynek fontossága, jelentősége, előrelátó és gondos megszervezése a külpolitikai siker egyik előfeltétele. Magyarország ezen feladatra 94 harcost állít be, a szerbek 122-t, a csehek 239-et! Hol itt az arány?

De lássuk most a dotációt, vagyis az eszközöket, melyeket az egyes országok diplomatáik rendelkezésére bocsátanak. Ugyancsak az 1934. év adatait figyelembevéve hasonlítsuk össze néhány állam költségvetését abból a szempontból, hogy egyes államok összkiadásainak hány százalékát költik külügyi szolgálataikra és látni fogjuk, hogy Magyarország etekintetben is mily kevésbé áll a helyzet magaslatán. Amíg ugyanis mi magyarok állami kiadásainknak 079%-át szánjuk diplomáciánk fenntartására, tehát nem is egy percentet, addig a görögök 0.89, a csehszlovákok 0.90, a románok 0.92, a lengyelek 0.97, az olaszok 1.10, a dánok 1.27, a bolgárok 1.30, a jugoszlávok 1.34, a törökök 1.54, a svájciak 1.96 százalékot. Vannak államok, amelyek ennél is jóval többet áldoznak külszolgálatukra, Magyarországnál kevesebbet alig egy-két állam (Svédország 0.68%-ot).

Ez a táblázat nem tökéletes; az állami üzemek költségvetése nincs ez adatokba belekalkulálva, de nem tudtam valamennyi állam statisztikáját megszerezni. Azonban amit fentebb kimutattam, az éppen elég arra, hogy elmélkedjünk rajta.

Igen nehéz helyzetben van Csonka-Magyarország. Ellenségektől körülvéve, kevés, nehezen megszerzett és küzdelemteljesen megőrzött barát által is alig támogatva vívjuk elkeseredett harcunkat létfenntartásunkért és nemzeti céljainkért! Sorsunk, jövőnk azon fog múlni, hogyan tudjuk beleilleszteni az európai államok életébe szinte az életképtelenségig megcsonkított hazánk problémáit. Az állami organizáció erre a feladatra a külpolitikai szerveket jelöli meg. És ezen munkakör ellátására összes költségeinknek nem is egy százalékát, alig háromnegyed százalékát szánjuk és vannak, akik még ezt is sokalják!

Hogy ezen összeget jól vagy rosszul használják-e a hivatottak, hogy a külügyi kiadások megoszlása helyes-e vagy helytelen, ezen lehet vitatkozni. Az egészséges kritika értékét nem szabad kétségbevonni. De hogy általában diplomáciánkat igen mostoha elbánásban

E helyütt nem, vagy nemcsak a személyi járandóságokra célok. Nagyon messzire vinne, ha itt a diplomaták szereplését, magánéletét boncolgatnám abból a szempontból, hogy mily körülmények között lehet működésük eredményes. De elsősorban és főképpen abban látom a hibát, a mulasztást, országos érdekeink szem előtt tévesztését, hogy nem fejlesztjük eléggé diplomáciánkat és nem áldozunk eleget külpolitikai céljaink elérésére.

Diplomáciánknak két feladata van. Az egyik — ez a népszerűtlenebb — jelenlegi nehéz helyzetünkben, megcsonkított állapotunkban egzisztenciákat biztosítani, sorsunkon könnyíteni. A másik — és ez a népszerűbb idehaza, de annál nehezebb a külfölddel szemben — a jövő előkészítése; nagy nemzeti céljainkért, ideáljainkért harcolni, azoknak minél nagyobb számban barátokat és híveket szerezni.

Tizenöt év rövid idő a népek életében és rövid idő arra, hogy megítéljük a magyar diplomácia működésének eredményességét, vagy mondjuk inkább azt, hogy a magyar diplomácia megfelelt-e hivatásának. Ezt a történelem van hivatva eldönteni. De hogy értékes, komoly és fáradságos munkát végzett, ezt elismerik azok, kik a fennálló nehézségeket ismerik, melyekkel meg kell küzdeni külképviselőinknek. Nem akarom az ország belső adminisztrációját szembeállítani a külszolgálattal. A belső rend helyreállítása és fenntartása mesteri munka volt. A külpolitika terén azonban nem is várt a belső adminisztrációtól senki eredményeket, de hatásköre ide nem terjedt, de nem is terjedhetett ki; ami történt, az tehát a magyar diplomácia érdeme.

Milyen volt Magyarország helyzete 15 évvel ezelőtt? Egy forradalmaktól széttépett, mindenki által elhagyott, darabokra szagatott Magyarország, mellyel a világtörténelem legigazságtalanabb, de egyúttal legkeményebb békeszerződését szenvedtették el. A világ közvéleményében szóhoz sem tudtunk jutni, elítéltek meghallgattatásunk nélkül, sorsunk senkit sem érdekelt, senki sem törődött velünk. A győztes nagyhatalmak éppúgy, mint kis, de ádáz ellenségeink, volt szövetségeseink éppúgy, mint a neutralisok, egyszerűen kitöröltek a népek sorából. A világsajtó az ellenséges propaganda nótáját fújta és valóssággal szabad prédája lettünk a vak gyűlölködésnek.

Hogy ma másképpen állunk, ezt a legpesszimistább magyar sem tagadhatja le. Helyzetünk javulásához hozzájárultak a megváltozott idők, viszonyok, előre nem látható események, a világ sorának a természet rendje szerinti haladása, ezt mind megengedem. De csak ennek tulajdonítani az elért eredményeket, helytelen és igaztalan volna. Vezető államférfiaink céltudatos törekvései, a helyzet felismerésén alapuló bölcs politikája nélkül soha sem értük volna el a jelenlegi, az összeomlás idejéhez képest relatív jobb pozíciónkat. De a külpolitika végrehajtása, az elgondolás keresztülvitele a diplomácia feladata volt, és ennek a feladatnak a fiatal magyar diplomácia megfelelt annak dacára is, hogy leküzdhetetlennek látszó nehézségekkel találta magát szemben. És milyen kedvezőtlen körülmények között, milyen ellenséges atmoszférában vívták meg mindennapi harcaikat a magyar külpolitika névtelen katonái!

Nem elég barátságot, szövetséget megteremteni, azt ápolni és fenntartani kell. A felvilágosító, propagandisztikus munkából az egész nemzet kiveszi a maga részét, de a hivatalos külpolitika útjai céljaikban igen, de eszközeikben nem mindig azonosak a tömegek érzéseivel által diktált utakkal. Innen származik sok esetben bizonyos disszonancia, hol azonban a diplomáciának választania kell a kötelességteljesítés és a népszerűség között. Hogy az ország jól felfogott érdeke szempontjából utóbbit kell feláldoznia, azt nem szabad hibául felróni, de érdemül kell betudni a köz szolgálatában állóknak.

Ezzel szemben általános pénzügyi szempontoktól vezetve, a magyar diplomáciai szolgálat az utóbbi években, az égetően szükséges fejlesztés helyett, leépítés alatt áll. A létszámot, költségeket állandóan csökkentik, s mialatt népek, nemzetek, államok valóságos titáni küzdelmet folytatnak a háborúutáni új világban mikénti elhelyezkedésükért, mi magyarok elégtelen eszközökkel, a szükségesek hiányában akarjuk megvívni a mi szörnyű nagy harcunkat. Ez nincs, nem lehet rendjén.

Üres frázis, hogy csak gazdasági szempontok döntenek el a külpolitikát! A külpolitika a nemzet gazdasági érdekeinek kell hogy szolgálatában álljon, de faji ellentéteket, geográfiai nehézségeket, hatalmi versengést tagadni abszurdum volna. A világtörténelem az ezekből származó súrlódásoknak hosszú láncsorozata. A külpolitika hosszúlejárátú feladatai, talajelőkészítő tevékenysége, informálódási szükséglete ott is kemény és nélkülözhetetlen munkát ír elő a diplomáciának, hol közvetlen gazdasági vagy kereskedelmi érdek nem forog kockán. Maga az a tény, hogy a háború utáni idők alkotása: a Népszövetség maga is komplikálja a külpolitika amúgy is szövevényes és bonyodalmas ösvényeit, oly államokkal is hoz kapcsolatba, melyekkel egyébként közvetlen összeköttetés létesítése talán nem volna feltétlenül szükséges. Az a szerep, melyet a Népszövetség keretén belül nemcsak úgyszólván valamennyi európai állam, de más világrészek néha egész kicsi és a világviszonylatban jelentéktelen államai is játszanak, kényszerít a legintenzívebb külpolitikai tevékenységre, mert a népszövetségi konstitúció következményeképpen sohasem tudhatjuk, melyik egzotikus állam fog egyik-másik, minket közelről érintő probléma megoldásánál döntő szerepet játszani.

Az eredményes külpolitika sajnos nemcsak képesség és tehetség dolga, de organizáció és anyagi áldozat kérdése is. Különösen Magyarországon szeretik emlegetni egyes kisantant külpolitikuskok sikereit, elfeledkezvén azonban arról, hogy az illetők saját hazájukban szinte korlátlan pénzügyi hitelek állanak a külpolitika vezetői szolgálatára, melyekhez fogható magyar külpolitikus még álmában sem lát.

Szólottam eddig a hivatalos külpolitikáról és szükségleteiről. Hol marad a sajtópolitika, a propaganda? Hol marad a modern macchiavellizmus arzenáljának sok nyílt és titkos fegyvere, melyek nélkül ma külpolitikailag téren alig lehet jelentős eredményt elérni. Sétapálcával is lehet vadászatra menni, de ne csodálkozzunk, hogy a puskások zsákmánya gazdagabb lesz. A külpolitikai mitrailleur-ök

korában a magyar külügyminiszter kapanyéllal hadakozik, mert ha Isten akarja az is elsül.

Sajnos, ez az a hangnem, amelyben a magyar közélet a külpolitikai és külszolgálat! kérdésekkel foglalkozik. Meg kell tudnia közvéleményünknek, hogy a magyar nemzeti törekvések majdnem mindenütt csak igen lassan leküzdhető ellenszenvvel találkoznak, hogy a magyar diplomata valamennyi idegen kollégájánál sokkal nehezebb körülmények között küzd hazája érdekeiért, és hogy egy jól dotált, hatalmas organizáció akadályokat, nehézségeket gördít minden lépése elé. Ez a jól dotált, hatalmas organizáció pedig ellenfeleink külpolitikai és külszolgálati szervezettsége.

Csodákat nem lehet művelni. A képesség, tehetség, rátermettség mindennél fontosabb, ezt megkövetelheti a magyar közvélemény a magyar diplomáciától is. De a munkaeszközöket meg kell adni mindenkinek, mert csak azok birtokában fejtheti ki a legügyesebb ember is képességeit. Nem a magyar külszolgálat önös érdekeiről vagy kisebb-nagyobb szolgálati kényelmi kérdésekről, nem az állami adminisztráció egyik reszortjának lokálpatriotizmusból folyó hiúsági követeléseiről, hanem Magyarországról, nemzeti céljaink elérhetéséről, jövőnkéről, mindnyájunk sorsáról van szó, mikor külügyi szolgálatunkkal szemben több megértést kívánunk a magyar közéletben.

Követségeink számát szaporítanunk kell. Ki kell építeni külügyi szolgálatunk minden ágát, elsősorban a sajtó- és propagandaszolgálatot, hogy versenyképesé tehesük a magyar diplomáciát! Hozzá kell férköznünk a népek eszéhez és szívéhez, de közvetlen utat kell találnunk valamennyi állam kormányához, hivatalos, irányadó köreihez is, hogy belevigyük a világ köztudatába a magyar kérdést. Igenis követeljük meg a mi külpolitikuskainktól is a Benesek, Titulescuk sikereit, de adjuk meg nekik azt, amit országaik Benesnek és Titulescunak megadtak, és pedig megadtak nem a siker elismeréseképpen, de előlegezve a siker elérésének eszközéül.

A magyar költségvetés a takarékoság jegyében áll, nagyon helyesen. Az adóterheket fokozni már nem lehet, sőt azok csökkentése előbb-utóbb be kell hogy következzen. De a rendelkezésre álló összegek felosztásánál országunk jól felfogott érdekében a külszolgálat fejlesztését nem szabad szem elől tévesztenünk. Egyébként külképviseleteink igen tekintélyes jövedelmet is jelentenek az államnak a beszédett illetékek révén, úgy hogy jóformán magukat tartják el, viszont a reciprocitás elve alapján a külföld Magyarországon akkreditált diplomáciai testületé is sok tekintetben kártalanítja mondjuk gazdaságpolitikai vagy valutáris szempontból az országra saját diplomatáink révén háramló terhet. De ezek elenyészően csekély jelentőségű melléktekintetek. Diplomáciánknak biztosítanunk kell közéletünkben azt a helyet, mely azt megilleti, részesévé kell tenni a magyar ön- és köztudatnak és meg kell tanulnunk, hogy jövőnk, sorsunk egyik döntő tényezője a helyes külpolitika és annak helyes végrehajtása!